

persuasum fuit peccata venialia aliis ab hoc Sacramento remediis curari posse. Ex his Augustinus adserit, (1) deleri ea per piam orationis dominicae recitationem: ait siquidem: »de quotidianis autem »breuibus lenibusque peccatis, sine quibus haec vita non ducitur, »quotidiana oratio fidelium satisfacit« cet. Alia remedia adsignant alii Patres.

Secundo enuncitur ex Ecclesiae doctrina; sic enim traditum legimus a Patribus Tridentinis, his verbis: (2) »multisque aliis remediis »(peccata venialia) expiari possunt:« pertinent ergo illa ad Poenitentiae Sacramentum minus praecipue. Tradiderat hanc doctrinam S. Thomas. (3)

Propositio secunda definita est ab Eugenio IV. in Concilio Florentino; (4) nec non et a Tridentino his verbis: »sunt autem quasi »materia huius Sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe Contritio, »Confessio, et Satisfactio: qui quatenus in poenitente ad integritatem »Sacramenti, et ad plenam, et perfectam peccatorum remissionem ex »Dei institutione requiruntur, Poenitentiae partes dicuntur.« Atque haec sacra Synodus anathemate ferit contrarium adserentes. (5) Nititur haec Patrum Tridentinorum definitio variis Scripturae, et Patrum testimoniis, quorum plura dabimus, quum de illis actibus singulatim disceremus.

Hos vero actus nedum esse Poenitentiae Sacramenti materiam, sed esse materiam, ut aiunt, ex qua, ex laudatis Eugenii IV. et Patrum Tridentinorum locis euinci S. Thomae discipuli certum fixumque habemus: nam sic Eugenius loquutus est. »Haec omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, »verbis tanquam forma, et persona ministri« cet.: quae cum Scottistarum sententia tenente absolute totum Sacramentum constitui, componi non possunt: quum enim absolutio forma sit, nulla in eo materia essentialis esset: quae tamen duo in vnoquolibet Sacramento Eugenius IV. aperte distinguit.

Patres autem Tridentini eos actus Sacramenti partes dixere: quorum nomina eas intelligi obuim est, ex quibus Poenitentia constat. Dixere quoque eos actus quasi materiam; non »quod verae »materiae rationem non habeant; sed quia eius generis materia non »sint,

(1) In Enchir. cap. vii.

2. ad 3.

(2) Sess. xiv. cap. 5.

(4) Sess. xiv. cap. 3.

(3) Tert. part. qu. lxxxiv. art.

(5) Can. iv.

»sint, quae extrinsecus adhibeatur, vt aqua in Baptismo, et christi »ma in Confirmatione; et vt loquitur Catechismus Romanus. (6)

Tertiam propositionem probaturi, illud in antecessu dicere oportet, hac formula exprimi sacramentalem absolutionem: *Ego te absoluo a peccatis tuis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*: his enim terminis circumscriptam eam tradit Tridentina Synodus, ubi inquit: (7) »docet Sancta Synodus Sacramenti Poenitentiae formam, in qua praecipue vis ipsius sita est, in illis ministri verbis positam esse, *ego te absoluo*, cet.

Ex huius autem formulae verbis sola haec *absoluo te* ad Sacramenti essentiam pertinere, sic breuiter suadetur: nam illa sola verba sunt de essentia Sacramenti Poenitentiae, quae ad significandum principalem illius effectum sufficiunt; quoniam noui foederis Sacramenta id quod significant, efficiunt: at sola ea verba *absoluo te* id praestant; scilicet, in circumstantiis Confessionis peccatorum remissionem expriment: Ergo. Itaque non est de essentia pronomen *ego*, utpote in verbo *absoluo* comprehensum: neque ad essentiam attinent, quae sequuntur, scilicet *a peccatis tuis*: quoniam Confessione praemissa, satis intelligitur poenitentem absolui ab iis criminibus, quorum causa peragitur: sed nec essentialis est *Trinitatis inuocatio*, vt in Baptismate; non enim Poenitentiae Sacramentum quaedam est Fidei confessio, sed peccatorum iudicialis remissio. Est autem necessario pronuntiandum pronomen *te*, quoniam eo, aut alio ipsi acquiuolenti sublato, oratio non esset demonstratiua.

At licet ea tantum verba ad essentiam huius Sacramenti spectent; omnia tamen ex praecepto esse pronuntianda ex Tridentino constat, ubi de Sacramentis generatim agens ait: teneri vnumquemlibet in Sacramentorum administratione ritus ab Ecclesia praescriptos seruare.

CAPVT XXIII.

Quae aduersus stabilitas propositiones facere videntur, discutuntur.

Hoc vnum disidii caput his super questionibus nos inter et Haereticos est, quod negent illi tres poenitentis actus diuino iure requiri ad peccatorum remissionem obtinendam: in quo errasse illos, atque anathematis poenam subiisse diximus. De cetero tota nostra dis-

Aaa 2

cep

(6) De Penit. num. 17.

(7) Sess. xiv. cap. 3.

ceptatio cum nostrae Communionis Catholicae Theologis, eisdemque subtilissimis atque doctissimis, est. Ac principio quidem Scotistas contendere indigitauimus, loqui post Eugenium Tridentinos Patres, non de materia *ex qua* Poenitentiae Sacramentum cōstet, sed de materia *circa quam* illud proxime versetur; ita vt Concilium contra Lutheranos definiert: tres illos poenitentis acrus requiri vt Sacramentum integrum integritate effectus sit, non ita integritate substantiae: seu non definiert, acrus illos intrinsece Sacramentum componere, sicut ex aqua componitur Baptismus.

Et in adsignanda huius Sacramenti essentiali forma nobis contrariantur Durandus, qui Trinitatis inuocationem essentialem iudicats Gabriel, omnia isthaec verba requirens, *ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis*; Paludanus, Ioannes maior, et Petrus Soto, adserentes necessaria Sacramento esse haec, *absoluo te a peccatis tuis*. Haec opinantur.

Argumenta autem quibus suas opiniones memorati Theologi communire satagant, expendere opus est; prius tamen illis productis, quae contra primam propositionem sibi obicit, soluitque S. Thomas. (1) Primum est. Videtur quod peccata non sint propria huius Sacramenti materia: materia enim in aliis Sacramentis per aliqua verba prolata sanctificatur, atque sanctificata effectum Sacramenti operatur. Peccata autem non possunt sanctificari, eo quod contrariantur effectui Sacramenti, qui est gratia remittens peccata: ergo peccata non sunt materia propria huius Sacramenti.

Secundum: Augustinus dicit in lib. de Poenitentia, (2) »nullus potest inchoare nouam vitam, nisi cum veteris vitae poeniteat, « sed ad vetustatem vitae pertinent non solum peccata, sed etiam poenitentiae praesentis vitae: non ergo peccata sunt propria materiae poenitentiae.

Tertium: Peccatorum quoddam est originale, quoddam mortale, quoddam veniale: sed Poenitentiae Sacramentum non ordinatur contra originale peccatum, quod tollitur per Baptismum; neque contra peccatum mortale, quod tollitur per Confessionem peccatoris; nec etiam contra veniale quod tollitur per unctionem pectoris, per aquam benedictam, et alia huiusmodi: Ergo peccata non sunt propria materia Poenitentiae.

Aduersus secundam propositionem sic Scoti discipuli argumentantur. Eugenius IV. et Tridentini Patres non dicunt simpliciter poe-

ni-

(1) Tert. part. q. lxxxiv. art. 2.

(2) Hom. xxvii. inter L. cap. 1.

nitentis acrus materia huius Sacramenti esse, sed quasi materiam: habuere ergo illos vt materiam inproprie dictam.

Deinde: Concilium Tridentinum haec habet (3) »fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius, et in homine post Baptismum lapsu ita demum praeparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuinae misericordiae, et voto praestandi reliqua coniunctus sit, quae ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur: « at ex his sacrae Synodi verbis patet Contritionem esse dispositionem ad recipiendam gratiam in Sacramento: non est ergo illius pars intrinseca.

Practerea: etiam Tridentinum Concilium definit, (4) Sacerdotem ministrum esse Sacramenti huius: sed id falsum prorsus esset, si poenitentis acrus Sacramentum hoc constituerent intrinsece: neque enim Sacerdos totum efficeret Sacramentum: e contratio conficeretur illud maiori ex parte a poenitente: ergo.

Rursus: Sacramentum producit effectum, ad quem a Christo institutum est, nedum ratione formae, sed etiam ratione materiae, ex qua constat: vnde Theologi, vt probent, aquam, unctionem olei, impositionem manuum, esse materiam Baptismatis, extremae Vnctionis, Sacrae Ordinationis, ostendunt, Patres productionem gratiae adscripsisse aquae, olei unctioni, impositioni manuum: atque acrus poenitentis non producant Sacramenti Poenitentiae effectum: alioquin poenitens sibi remissionem peccatorum conferre diceretur, vt et sibi gratiam dare, seipsumque absolueret: ergo.

Insuper: Contritio nec sensibilis per se est, quum sit internus voluntatis actus, nec est sensibilis per Confessionem, saltem semper; aliquando siquidem illam subsequitur; vt in impio, qui solum, vt par est, conteritur multis a sua Confessione diebus, et immediate ante absolutionem: non ergo potest Contritio huius Sacramenti materia intrinseca esse. Ad haec: Praescribunt Concilia, quibus cohaeret disciplina praescripta in Rituali edito iussu et auctoritate Pauli V. vt detur absolutio homini, qui Sacerdotem petit; cui tamen postea non potest peccata confiteri, quod prae morbi grauitate rationis vsum amiserit. Quinimo, si vera sit quorundam Theologorum doctrina, impendi debet viro pio, qui prae subito morbo obmutescens; nec per se, nec per alium reconciliationem petit: ergo neque Confessio pars intrinseca Sacramenti Poenitentiae est.

Ac-

(3) Sess. xiv. cap. 4.

(4) Sess. xiv. cap. 6.

Accedit: valet hoc Sacramentum morituro datum, cui nulla omnino imponi Satisfactio potest, quum et sensuum et mentis impos supponatur: ergo Satisfactio non est pars intrinseca huius Sacramenti.

Contra tertiam propositionem haec militant. Primum: Eugenius IV. in Concilio Florentino, et Patres Concilii Tridentini, dum de Sacramenti Poenitentiae forma loquuntur, eam sitam definiunt in his omnibus verbis: *Ego te absoluo a peccatis tuis in nomine Patris*, cet. censent igitur essentialia omnia illa esse.

Secundum; in Baptismo, et Confirmatione essentialis est Sanctissimae Trinitatis expressio: ergo et in Poenitentia.

Tertium: saltem exprimenda in huius Sacramenti administratione peccata esse, ex eo constat, quod Christus dixerit, potestatem absoluendi discipulis conferens, *quorum remisistis peccata*, cet: ergo.

Quartum: nec sola ea verba, nec caetera formae illius Christum instituisse legitur; neque in communi vsu habetur: quippe in quibusdam absolutionibus, quae publice in Ecclesia fiunt, absolvens, non oratione illa indicatiua vitur *absoluo te*, sed deprecatiua, nempe *misereatur vestri*, cet. Vel, *absolutionem, et remissionem tribuat vobis*, cet: ergo.

Non est autem difficile haec omnia argumenta soluere. Ad primum ergo contra primam propositionem adductum, dicendum ex ipso S. Thoma: quod ratio illa procedit de proxima materia Sacramenti.

Ad secundum respondet ipse Doctor Angelicus: "quod vetus et mortalitatis vita est obiectum Poenitentiae; non ratione poenae, sed ratione culpae anexas."

Tertii solutionem exhibet S. Thomas scribens: (5) "Poenitentia quodam modo est de quolibet peccatorum genere; non tamen eodem modo. Nam de peccato actuali mortali est, Poenitentia proprie et principaliter. . . . De peccatis autem venialibus est quidem Poenitentia proprie, in quantum sunt nostra voluntate facta; non tamen contra haec principaliter est hoc Sacramentum institutum: De peccato vero originali Poenitentia nec principaliter est; (quia contra ipsum non ordinatur hoc Sacramentum, sed magis Baptismus) nec etiam proprie; quia peccatum originale non est nostra voluntate peractum: nisi forte in quantum voluntas Adae reputatur nostra, secundum modum loquendi, quo Apostolus dicit Rom. V. 12. *in quo omnes peccauerunt*. In quantum tamen large

"ac-

(5) III. part. q. 84. art. 2. ad 3.

"accipitur Poenitentia pro quacumque detestatione rei praeteritae, potest dici Poenitentia de peccato originali," cet.

Ad primum deinde, quod contra secundam propositionem productum fuit, soluendum; recolantur ea quae ex Cathedismo Romano superiori capite retulimus: quibus plene solutum erit.

Secundi solutio est: Tridentinum non adserere Contritionem esse dispositionem ad Sacramentum, vel Sacramenti essentiam; sed ad huius fructum, nempe peccatorum remissionem. Quod si et illud adseruisset, haud tamen inde sequeretur Contritionem non componere intrinsece Poenitentiae Sacramentum: siquidem posita illa suppositione, non acciperetur Sacramentum *adequate*, vt dicitur, seu pro omnibus suis partibus; sed *inadequate*, pro praecipua scilicet parte, quae est absolutio, et quae a ministris impenditur.

Ad tertium dicimus: quod vt Sacerdos sit vnicus Poenitentiae minister, sat superque est, quod applicet formam materiae a Poenitente suffectae: enim per solam formae applicationem exercet Sacerdos clauitum potestatem, ex quibus vim suam habet Sacramentum ad remissionem peccatorum.

Quartum sic solutum esto: absurdum esse adserere poenitentem sibi gratiam conferre, sese absoluere, cet; nam licet materiam Sacramento obiciat, eam tamen ponit ut reus ac testis se accusans neuriquam vt Iudex: quod sane munus exercens Sacerdos, vt Dei minister, vere illum absoluit, gratiam confert, peccataque eius delet. Neque enim poenitentis actus virtutem concurrenti ad gratiae productionem habent in se considerari, sed ex respectu, quem induunt, ad absolutionem, ut docet S. Thomas. (6)

Quinto reponimus: Contritionem, in casu de quo argumentum, sensibilem esse, vel per signa, quae ipsam subsequantur, vt est externa absolutionis petitio, vel per Confessionem, quae illam praecessit: Confessio siquidem praeterita virtualiter, ac moraliter manet, donec absolutioni coniungatur. De caetero, dicendum generatim cum S. Thoma (7) . . . "in Sacramentis, quae habent effectum correspondentem humanis actibus, ipsi actus humani sensibiles sunt loco materiae, vt accidit in Poenitentia, et Matrimonio."

Ad sextum respondemus: quod in eo qui Sacramentum petit, signa sunt verborum loco, sicut nutus in Matrimonio, quod elingues contrahunt; proindeque reperitur eo in casu loquutio virtualis, quae

qui-

(6) Tert. part. q. LXXXVI. art. 6. (7) Tert. part. q. XXXVI. art. 1. ad 1.

quidem, quum vrget necessitas, satis ad Sacramentum est, et ad manifestandum Sacerdoti, eum, qui iamiam moriturus est, reum esse peccatorum: in eo vero, qui nec praesente Sacerdote, nec ante quam adesset, reconciliationem petit, docent Theologi, qui eum absoluentem esse censent, probatam, quam duxit vitam, fuisse postulationem implicitam Sacramenti, et Confessionem interpretatiuam; quam sufficere, aiunt, quum explicita et formali fieri non potest.

Ad septimum dicendum: Satisfactionem esse partem intrinsecam Sacramenti Poenitentiae, etsi sine ea Sacramentum quandoque esse possit; vt est digitus pars intrinseca corporis, quamuis possit istud sine digito esse: Verum quemadmodum mancum est, et imperfectum humanum corpus, cui defuerit digitus; ita imperfectum est, Poenitentiae Sacramentum, quum Satisfactio Poenitenti non iniungitur.

Ad primum argumentum tertii ordinis respondemus: Eugenium Patresque Tridentinos abstrahere voluisse a Scholarum controuersia circa particulas illius formulae: omnes vero protulisse, vt significarent, haudquaquam debere earum quamlibet omitti, etsi essentiales non essent. Si enim essentiales omnes censuissent, absdubio id in Decreto expressissent, vt circa formas aliorum Sacramentorum praestiterunt.

In secundi solutionem hoc adsignamus discrimen e congruentia ductum; quod nempe Baptismus professio Fidei sit, cuius praecipuum obiectum Sanctissima Trinitas est: Confirmatio deinde est corroboratio ad eandem Fidem profitendam: neutrum Poenitentia. Qui vero discriminis rationem expostuler, ad Christi Auctoris Sacramentorum voluntatem confugiat.

Tertium sic soluitur: Sensum verbi *absoluo* in vsu Sacramenti Poenitentiae determinari per peccatorum Confessionem; non in eius Institutione.

Ad quartum dicendum: formam Sacramenti Poenitentiae sumi ex verbis Christi, quibus Petro dixit, Math. XVI. *quodcumque solueris super terram*, cet. Atque hac forma vitur Ecclesia in absolutione Sacramentali. Absolutiones autem in publico factae, Sacramentales non sunt, sed orationes quaedam ad remissionem peccatorum venialium ordinatae: unde in Sacramentali absolutione non sufficeret dicere, *Misereatur* cet, vel *absolutionem et remissionem tribuat*, cet; quia per haec verba Sacerdos absolutionem non significat fieri, sed petit, ut fiat. Praemittitur tamen talis oratio, ne impediatur effectus Sacramenti ex parte poenitentis; cuius actus ma-

te-

terialiter quodammodo se habent in hoc Sacramento; non autem in Baptismo, vel in Confirmatione. Summa est solutio ex Sancto Thoma. (8)

CAPVT XXIV.

De prima Poenitentiae parte, quae Contritio est, singulatim agitur: cuius generis ea sit necessaria in hoc Sacramento constituitur.

Est Contritio animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero.

Quae imperfecta est, Attritioque modo dicta, nisi ex Charitate, saltem inchoata, Dei super omnia concipiatur, haud sufficit ad gratiam in Poenitentiae Sacramento impetrandam.

Concepta tamen ex gehennae poenarumque metu utilis est, atque ad iustificationem disponit.

Definitionem Contritionis prima propositione exhibitam tradit eisdem verbis Concilium Tridentinum: (1) quam sic declaramus: essentielle prae primis Contritioni est, quod reperitur in omni Contritione poenitentium, de quibus loquitur Scriptura: at animi dolor ac detestatio de peccato commisso reperitur in omni Contritione poenitentium, de quibus Scriptura loquitur; nempe non ex alio capite manare potuerunt illorum poenitentium clamores ac gemitus, quos nobis Scriptura ob oculos ponit, dicens, «recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae; «Isaiae xxxviii. et: «laboraui in gemitu meo; lauabo per singulas noctes lectum meum:» Psal. vi. est ergo Contritio dolor ac detestatio de peccato commisso.

Deinde: essenziale etiam Contritioni est quod Scriptura illi tribuit, quoties de ea agit: at Scriptura, quoties de Contritione agit, ei propositum non peccandi de cetero tribuit: legimus siquidem Amos v. «odite malum, et diligitate bonum: «Isaiae i. «quiescite agere peruersae, discite bene facere. «Ergo essentielle Contritioni est propositum non peccandi de cetero.

Tom. IIII.

Bbb

Ex

(8) Tert. part. q. lxxxiv. art. 3. ad 1. (1) Sess. xiv. cap. 4.

Ex hac vero definitione istam Sacra Synodus elicit conclusionem: »Declarat igitur . . . hanc Contritionem, non solum cessationem a peccato et vitae nouae propositum, et inchoationem, sed veteris etiam odium continere.«

Complectitur autem haec Tridentini definitio Contritionem omnem, quam perfectam, tum imperfectam. Quae perfecta dicitur, est dolor de peccato commisso ex amore Dei super omnia conceptus, et charitate perfectus, cum proposito non peccandi de cetero, et voto suscipiendi Sacramentum Poenitentiae: imperfecta ea dici potest, vel ex imperfectione motiui, vel solum secundum gradus. Prior dicitur illa, quae ex consideratione turpitudinis peccati, aut ex gehennae metu concipitur: posterior illa, quae licet concepta ex amore Dei super omnia, quo nullum perfectius motiuum esse potest, quia tamen pauci in eo amore sunt gradus charitatis, imperfecta est ratione paucorum graduum amoris; qui initialis, ac inchoata propterea vocatur.

Vtraque haec Contritionis nomine, imperfectae quidem, quous tempore fuit expressa: neque enim Attritionis nomen audiri coepit nisi circa annum 1230. Huius praeterea distinctio, nempe Attritionis, a Contritione, seu imperfecti a perfecto dolore, ex eo repetenda est, quod Contritio ex charitate perfecta, seu amore Dei praedominante procedat; Attritio vero, non ex tali amore praedominante oriatur, sed ab amore initiali, tenui ac remisso, aut ex peccati turpitudine et gehennae metu.

Omnem itaque Contritionem, quaecumque tandem ea sit »declarat . . . Sancta Synodus, non solum cessationem a peccato, et »vitae nouae propositum, et inchoationem, sed veteris etiam odium »continere.« Cui insuper vnanimi sensu has condiciones Theologi tribuunt, ut interior sit, vera, et non ficta, supernaturalis, omniaque peccata detestans. Quapropter, etsi commendandus sensibilis dolor sit, quandoque in lacrymas, ac gemitus erumpens; istamen Contritio vera non erit nisi animum torqueat, excrucietque.

Secundam propositionem Scripturae docent: quod sic demonstramus: Primo: se habet Poenitentiae Sacramentum respectu gratiae conferendae, sicut Martyrium: vtrumque enim gratiam ex opere operato producit: At ex Scripturis habetur, requiri charitatem in patiente vt Martyrium prosit: legitur nempe in 1. ad corinth. 13. »si »tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non »ha-

»habuero, nihil mihi prodest: « Ergo et Poenitentiae Sacramentum, vt prosit, imo vt valeat, charitatem saltem inchoatam in poenitentem requirit.

Secundo: in 1. Ioannis Epist. cap. 3. dicitur: »qui non diligit, »manet in morte: « quae quidem verba generalem constituunt regulam, nullam in adultis hominibus, qui actualis amoris sunt capaces, exceptionem patiens: atqui is, qui sine charitate se Poenitentiae Sacramento subiicit, non diligit: ergo manet in morte, seu gratiam iustificantem non recipit.

Tertio: id requiritur in impio, quod necessarium est ad conuersionem ex toto corde: ut dicitur Ioelis 11: nempe, »conuertimini ad me in toto corde vestro: « atqui charitas, inchoata saltem, quae tamen sit super omnia, requiritur ad conuersionem ex toto corde: quippe ad hanc necesse est, ut cor Deum creaturae anteponat; quae antepositio euenire nequit, nisi eum plusquam creaturam diligat: ergo.

Eandem propositionem docent Partes: Tertullianus nempe scribit: (2) »poeniteat errorum reperta veritate, peniteat amasse quae Deus »non amat; quando ne nos quidem ipsi seruulis nostris ea, quibus offendimur, non odisse permittimus. Obsequii enim ratio in similitudine animorum constituta est. « Chrysostomus haec scribit: (3) »quum peccaueris, ingemisce: non quod poenas daturus sis; nihil »enim est hoc: sed quod Dominum tuum offenderis tam benignum; »tam te amantem, tam denique saluti tuae appensum, ut filium »quoque suum tui causa tradiderit. « Augustinus inter plurima alia haec habet: (4) »Inimicus iustitiae est qui poenae timore non peccat: amicus autem erit, si eius amore non peccet: Tunc enim »vere timebit peccare. Nam qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere.

Docet eandem propositionem Concilium Tridentinum. Definit enim primo, in Catechumenis, vt gratiam in Baptismate recipiant, requiri inchoatam saltem charitatem Dei super omnia. Nam postquam docuit, (5) »eos ad id imbui Fide, concuti timore, spe erigi, « addit: »illumque (Deum) tamquam omnis iustitiae fontem diligere incipiunt: « quae verba, nequis in consilii aut decentiae sensum detorqueat, obstat eiusdem Sessionis canon III. vbi haec habentur: »si

Bbb 2

»quis

(2) De Poenit. cap. 4.

(4) In Epist. ad Anast. cXLIV.

(3) Hom. iv. in epist. n. ad Corinthh.

(5) Sess. VI. cap. 8.

»quis dixerit, sine praeueniente Spiritus Sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse, sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit.«

Praeterea, requirit eadem Sacra Synodus (6) in poenitente veteris vitae odium, propositum non peccandi de cetero, Contritionem nempe, quae quouis tempore necessaria fuit: atqui illud odium, illud propositum, eaque contritio charitatem Dei super omnia includunt, saltem inchoatam; neque enim potest quis odisse peccatum, nisi ante bonum ei oppositum, quod est Deus, quum omne odium mali funderetur in amore boni oppositi: nemo quoque habere potest propositum non peccandi, quin efficaciter statuat seruare omnia mandata, proindeque primum omnium maximumque, scilicet, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*: proponere autem diligere Deum, est ipsum actu diligere: Contritio insuper, quae quouis tempore necessaria fuit, ex motu charitatis concipitur: ergo.

Definit etiam Sacra Tridentina Synodus, (7) Contritionem esse quasi materiam Sacramenti Poenitentiae, dicens: »sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius poenitentis actus, Contritio, Confessio, Satisfactio.« Quod et sub anathematis poena credendum proponit: (8) at Concilium non de quouis dolore supernaturali, sed de dolore ex amore concepto loquutum fuisse multa ostendunt: nam Scriptura, Patres, et Scholastici, qui vsque ad Synodum Tridentinam scripsere, Contritionis nomen pro dolore, praecipue ex amore Dei concepto sumserunt, scilicet pro principali analogato; ut et sumserunt pro pane triticeo Saluatoris verba, quibus panem consecrasset legitur: ergo.

Et quidem Scripturarum sensum Patrumque mentem iam pridem adaperuimus. Ad Scholasticos vero quod attinet, non aliud Contritionis nomine eos intellexisse, quam dolorem de peccatis prout offensa Dei sunt, quo tempore Concilium Tridentinum celebratum est, restantur praeclearissimi de Schola Theologi Dominus Scoto, (9) Andreas Vega, (10) Petrus Soto, (11) alique plurimi: quorum nomina in illius Sacri Synodi Historia celebratissima sunt. Atque, quod

(6) Sess. xiv. cap. 4.

cap. 4.

(7) Sess. xiv. cap. 3.

(10) Lib. xiii. cap. 17.

(8) Cap. 4.

(11) In Schol. ad Confes. Witemb.

(9) Lib. ii. de nat. et grat. titulo, de Contrit. cathol.

mirandum maxime, non catholicis, modo, sed etiam haereticis id fuisse persuasum, Kemnitius prodit. (12)

Nobis tamen detur interea quasdam argumentationes theologicas in subsidium adducere. Prima esto: accedentes ad Sacramentum debent detestari peccata, quatenus offensa Dei sunt: atqui nemo peccata sub hac ratione detestatur, sine aliquo charitatis actu: ergo accedentibus ad Sacramentum Poenitentiae aliquis charitatis actus necessarius est. Quod autem accedens ad Sacramentum teneatur peccatum detestari, quatenus offensa Dei est, adeo perspicuum nobis videtur, ut contrarium animo horrorem quandam incutiat: siquidem Tridentini Patres infructuosam poenitentiam dixerunt, quae propter poenam tantum esset, non propter Dei offensam. Et licet verba haec in definitione Contritionis non inseruerint, illa tamen subintelligenda declarant, requirentes peccati commissi detestationem: quin immo Louanienses Theologi declararunt, (13) comprehendi illa in Tridentina definitione.

Deinde: huius generis detestationem, nempe prout Dei offensa est, a charitatis amore proficisci, apertissime Patres Tridentini testati sunt, operam dantes, ut Capiti vi. Sessionis 6. aliquis charitatis actus insereretur, ne infructuosa poenitentia foret, si non propter Dei offensam esset.

Secunda argumentatio: quisquis solo timore sese a peccato abstinet, licet voluntarie ac libere absteineat, habet tamen peccandi cupidinem, si peccatum consideretur secundum se: nimirum illud detestatur, non ut peccatum est, sed ut causa est sempiterni supplicii: non ergo odit ille peccatum, ut Dei offensa est. Sumta est haec argumentatio ex S. Thoma. (14)

Tertia: solus gehennae timor non includit odium peccati praeteriti, ut enim scribit Augustinus: (15) »tantum quisque odit peccatum, quantum iustitiam diligit: iustitiam vero nullo modo diligit, nec imperfecte quidem, qui ex solo poenarum metu contemnitur.

Quarta: nouitas ipsa in rebus ad Fidem aut mores spectantibus certissimum est falsitatis argumentum: contra vero antiquitas veritatis: at nouum plane est apud nostros Theologos adserere, Contritionem

(12) In exam. Conc. Trident. part. ii. cap. 4.

(14) Prim. secund. qu. vi. art. 6. ad 1.

(13) In art. iv.

(15) Epist. cvliiv.

tritionem ex metu gehennae poenarumque conceptam ad iustificatio-
nem in Sacramento obtinendam sufficere: antiquissimum autem, re-
quiri quod inchoatam saltem Dei dilectionem includat: ergo.
Equidem ex Patribus et Doctoribus, qui ante seculum xiii.
vixere, nullus fuit, qui postremum non tenuerit; cuius vel ipsum
Attritionis nomen non fuerit inauditum. Theologi praeterea, qui
seculis xiv. et xv. scripsere, Attritionis nomine vsi quidem sunt, vt
dolorem ex solo metu conceptum significarent; sed eorum nullus illum
dolorem sufficere adseruit. At inter eos, qui seculo xvi. scripserunt,
nonnulli placuit, Attritionem seruillem, et omnis amoris Dei inchoati
etiam expertem, satis esse, si a Poenitente contritio, seu dolor ex
motiuo charitatis conceptus, bona fide reputaretur.

Theologorum autem omnium, qui pro Attritione seruili pugna-
runt, agmen ducit Franciscus Suaresius, cui adhaesere Vasquesius,
alique bene multi: adeo ut Alexandri Papae VII. tempore commu-
nis inter Scholasticos ea videretur opinio; reclamantibus tamen con-
pluribus, qui rem istam ex Scripturis et Patrum Traditione definie-
bant. Ex quibus illud tandem euincitur, quod erat euincendum,
nouam esse in Scholis sententiam, quae Attritionem seruillem ac
formidolosam sustinet; antiquam, quae pro amore stat initiali.

Postrema ratio: qui lapsum ex gehennae poenarumque tantum
metu attritum extra necessitatis casum absolueret, vteretur in con-
ferendo Sacramento materia dubia, atque probabilem tantum adhi-
beret relicta tutiore: dubium est scilicet, vel ad summum proba-
bile, quod Attritio cuiuslibet Dei amoris expert, sit materia suf-
ficiens Sacramenti Poenitentiae; quum contra cuique certum sit
Contritionem ex amore Dei super omnia conceptam satis esse vt Sa-
cramentum valeat et operetur: At ex antiquorum Patrum prin-
cipio, *illicitum est in Sacramentis conferendis sequi opinionem pro-
babilem de valore Sacramenti, relicta tutiore*: ergo. Subscripsit eo
in capite antiquis Patribus Innocentius XI. hanc damnans proposi-
tionem: *non illicitum est in Sacramentis conferendis sequi opinio-
nem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore.* Alias mitti
probationes.

Tertia propositio Dogma catholicum est disertissimis Sacrarum
litterarum testimoniis adsertum. Decretoria prae aliis sunt, quae
ex novo Testamento depromimus. Lucae nempe 111. Ioannes Baptista
Baptismum Poenitentiae in remissionem peccatorum, sic prae-
di-

dicare coepisse legitur: *«Genimina viperarum quis ostendit vobis
«fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos Poenitentiae;»* cer.
Et cap. xii. Christus, quum timorem humanum ceu malum dam-
nasset, haec de gehennae metu subiecit, *«ostendam vobis, quem
«timeatis: timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem
«mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete.»* Paullus quo-
que in 11. ad Corinth. cap. 5. quum praemisisset, *omnes nos
ante Christi tribunal manifestandos, vt vnusquisque propria cor-
poris, prout gessit siue bonum, siue malum referat*, e vestigio
intulit: *«Scientes ergo timorem Dei hominibus suademus: « igitur
Scripturis docentibus gehennae poenarumque timor bonus est, vti-
lis quoque atque ad iustificationem disponens.*

Adsertum praeterea adiuuauimus hoc Dogma veterum praeser-
tim Patrum auctoritate; quid enim apud Tertullianum, Cyprianum,
Clementem Alexandrinum, Ambrosium, Hieronymum aliosque fre-
quentius, quam timorem hunc *Salutis fundamentum esse, Fidei
coadiutorem, fluctuantis animae clauum, mentis anchoram*, eum
denique *quo obstetricante ex Hieronymi phrasi, non carnis liberos,
sed spiritus a facie fortunae Domini conceptos parimus, et emit-
timus.* Omnium vero locupletissime de timore hoc egit Augustinus:
haec enim scribit: (16) *«ille timor nondum castus poenas timet,
«non timet ne perdat amplexus pulcherrimi sponsi; timet, ne mit-
«tatur in gehennam. Bonus est et vtilis iste timor.»* Alia plurima
Augustinus scribit.

Adsertum deinde legimus idem Dogma definitionibus Ecclesias-
ticis: nempe Tridentinum Concilium sic contra Lutherum definit:
(17) *«si quis dixerit, gehennae metum, per quem ad misericordiam
«Dei de peccatis dolendo confugimus, vel a peccando abstinemus,
«peccatum esse; aut peccatores peiores facere, anathema sit.»* Et
insuper haec protulit: (18) *«illam vero Contritionem imperfectam,
«quae Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conside-
«ratione, vel ex gehennae et poenarum metu communiter concipi-
«tur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniae, declarat
«(Sacra Synodus) non solum non facere hominem hypocritam, et ma-
«gis peccatorem; verum etiam donum Dei esse, et Spiritus Sancti
«impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouen-
«tis;*

(16) In Enarrat. in Psalm. xxvii. (18) Sess. xiv. c. 4.

(17) Sess. vi. can. 8.

»tis; quo poenitens adiurus viam sibi ad iustitiam parat. « Deinde, Alexander Papa VIII. hanc damnauit propositionem: »Attritio, quae ex gehennae et poenarum metu concipitur, sine dilectione benevolentiae Dei propter se non est bonus motus, ac supernaturalis. « Accedit ratio theologica: quotiescumque siquidem bonum et laudabile est amare aliquod bonum, laudabile etiam est detestari malum tali bono oppositum: atqui bonum et laudabile est gloriari et beatitudinem amare, cui gehenna tanquam malum opponitur: ergo.

CAPVT XXV.

Quam varie ab Haereticis erratum sit refertur. Quam item varie a nostris Theologis opinatum. Illorum cauilla, horumque argumenta dispelluntur.

Non vnus idemque fuit haereticorum erga Contritionem error. Eam principio admisit Lutherus, in hoc tantum errans, quod vitae veteris odium ab illa reiecerit. (1) A quo tamen eo in capite sectatores suos recessisse videntur; praesertim Kennitius, (2) et Caluinus. (3) Anno autem 1518. visum aliter Luthero fuit: scilicet Contritionem esse actum intrinsece malum: haec nimirum tunc scribebat: (4) »Contritio, quae paratur per discussionem, collectionem, detestationem peccatorum, qua quis, (vt dicunt) recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum grauitatem, cet. »facit hypocritam, immo magis peccatorem. « Quam patriarchae sui doctrinam rigidi Lutherani fuisse explicauerunt in Colloquio Altemburgensi.

Affines Lutheranorum errori declarati sunt Baius, Iansenius, Quesnelus, quod timorem poenarum Attritionemque ex illo conceptam tanquam malam et vitiosam reiecerint in propositionibus, quae sub illorum nominibus damnatae sunt.

Ab his itaque erroribus quam longe dissiti Catholici Theologi, in hoc tantum discordant quod salua Fidei compage pro ac contra disputare conceditur: scilicet, contendunt antiquiores omnes ad seculum usque xiii. nullo quidem excepto; Contritionem imperfectam, nisi a charitate, saltem inchoata, Dei super omnia concipiatur, haud

(1) In Serm. de Poen.

(2) In secun. part. exam.

(3) Lib. iiii. instit. cap. 4. §. 2.

(4) In Adsert. art. xii.

sufficere ad gratiam in Poenitentiae Sacramento recipiendam. Quam etiam sententiam, tot seculorum antiquitate venerandam, amplexi postea sunt, hodieque sequuntur doctissimi Theologi, et numero et pondere spectatissimi; quorum vel sola nomina hic inserere longum nimis foret. Consulantur qui literariam huiusce concertationis historiam contexere. E contrario contendunt Theologi recentiores complurimi sufficere ad gratiam in Sacramento recipiendam Attritionem seruilem, ab omni omnino charitate, initiali etiam, seiunctam: quae opinio, vt non semel inuimus, non nisi post Tridentinum nata est; licet omnem aliam subsequens seculis, saltem scriptorum numero, superauerit. Hinc miramur vel maxime, scripsisse Magistrum Vincentium Ferrer, Valentinae nostrae Academiae Professorem, communem hanc, cui subscribit, opinionem veterum Theologorum esse. Quod enim sic facile scriperat, non ita facile demonstrasset. Miramur insuper Mag. Ludouicum Massium de Cassauallibus, alterum Academiae nostrae Professorem, intemperantius in eius defensionem nonnulla protulisse: (5) accessito forsitan Viro doctissimo, illustrissimoque.

Est deinde et tertia alia sententia, eorum nimirum, qui necessarium putant in Sacramento, praeter memoratam Attritionem, amorem aliquem spei, seu concupiscentiae: quae sane sententia, et plures habet adsertores, et facile cum ea, quae primo loco laudata est conciliatur. Ad quam vero reducti valeant peculiare Caroli Renati Billuart, et Cardinalis Gotti sententiae ipsi viderint, qui eisdem inhaereant. Nobis enim haud probantur subtiles illae praecisiones, amoris nempe charitatis, et amoris beneuoli, in primo; et amoris inchoati ex parte obiecti, et amoris inchoati ex parte subiecti, in secundo.

Postremo: alia opinio tener, Contritionem charitate perfectam, quae deleat culpam apud Deum, id est coniunctam charitati habituali, et gratiae sanctificanti, praecedere debere Poenitentiae Sacramentum; idque nullatenus derogare Sacramenti virtuti; quoniam peccatores per Contritionem interius viuificantur; per ministerium autem Sacerdotale absoluuntur a poena, et admittuntur ad Sacramentorum Communionem. Cui Sententiae permulti veterum adhaesere, scilicet Hugo Victorinus, Ricardus, Alexander Alensis, alii. Haec de errorum opinionumque diuersitate.

Tom. IIII.

Ccc

Pro-

(5) Tom. iv. tract. 8. Dub. 2. 4. concl.